

קריאת קרב

"העם על הספה - הפוליטיקה של הטראומה בישראל", ספרה של קרן פרידמן-פלג

●● "הספר 'העם על הספה - הפוליטיקה של הטראומה בישראל', הוא פרי של מחקר שערכתי כאנתרופולוגית במשך ארבע שנים המספק הצצה אל אחורי הקלעים של הקהילה הטיפולית בישראל תוך בחינת שאלות חברתיות ופוליטיות של זהות קבוצתית. במחקר שלי בחנתי למעשה את ההצטלבות שבין חוויות המצוקה הנפשית לבין דילמות של שייכות לאומית.

מצאתי, שבניגוד למה שאנחנו חושבים, טראומה נפשית זו לא רק סדרה של תסמינים אלא גם חוויה קבוצתית

שקשורה בעניין של שייכות לאומית, כלומר ההצטלבות היא מתמידה ובלתי פוסקת. עבור חיילי מילואים ששירתו במלחמת לבנון השנייה, למשל, הממצאים הצביעו על פער בין הפירוש של טראומה נפשית

לבין החוויה המורגשת בפועל. החיילים הרבו לדבר על המצוקה במובנים של קושי קבוצתי הקשור בהגדרת השייכות שלהם. העיסוק בטראומה הזאת נתון באופן בלעדי בידיהם של ארגונים אזרחיים הנדרשים לטפל בטראומה עצמה בנוסף לשיווק וליחסי ציבור. ביצעתי את המחקר בשתי עמותות טיפוליות, נט"ל (נפגעי טראומה על רקע לאומי) והקואליציה הישראלית לטראומה. שתי העמותות האלה נזקקות לתרומות ולהזרמת כספים, ולכן הן נאלצות לשווק את המצוקה של החיילים ולהפנות לכך משאבים במקום להתמקד רק בטיפול עצמו, וזו הייתה חלק מהביקורת שהעליתי.

הספר התקבל בקהילה הטיפולית ברגשות מעורבים, ההצצה שלי כאנתרופולוגית שאינה מטפלת אל מאחורי הקלעים חושף הרכה תכנים שהמטפלים רוצים להצניע, למשל המתח בין מטפלים למטופלים. אבל אני חושבת שהחשיפה הזאת חשובה מכיוון שהיא מראה גם את הקשיים והלבטים שיש למטפלים בנפגעי טראומה כתוצאה מהסכסוך."